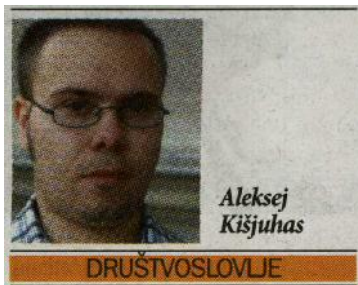

Popis i samoocenjivanje

Aleksej Kišjuhas je mlad, visok, plav i nadasve obdaren pojedinac. Diplomirao je sociologiju i bavi se istom u akademskom okruženju. Posедуje stan u Novom Sadu i nešto obradivih površina po Vojvodini. Kuhinja sa trpezarijom mu broji dvadeset kvadratnih metara. Maternji jezik mu je rusinski, a veroispovest nikakva. Veliki je prijatelj srpskog naroda. Ume sam da se obuče, ali ne i po poslednjoj modi. Nepušač je i ne bavi se sportom. Vozi Mercedes, a na posao ide peške. Nosi naočare i onu modernu bradicu. Mrzi širenje pozitivne energije i ne zna šta je to uopšte. Opterećen je kreditom. Zna sa računarom. Kontroverzna je i neduhovita ličnost. Plata mu je hiljadu evra i od nje dobro živi. Ima mačku. Pisac i humanista.

Koliko od navedenog je istinito, a koliko ne? Tema je, naravno, popis stanovništva i njegov osnovni problem - samoocenjivanje. Naime, ono što mislimo, a posebno što govorimo o sebi, isuviše često nije i ono što zaista jesmo. Svako ko je ikad upitao muškarca za veličinu penisa, a ženu za broj partnera, svestan je ove nezgodacije i bez kursa iz metodologije. Srećom po plate statističara, popis ne postavlja intima pitanja ove vrste, ali ostavlja mogućnost za brojne druge probleme. A, sinonimu za problem, ime ti je religija.

Naime, nevladina organizacija „Ateisti Srbije“ je pre ovogodišnjeg popisa pokrenula odličnu akciju „Ako nisi religiozan, zaboga, reci tako!“ Ispada da je na popisu od pre deset godina čak 85 odsto stanovništva popisano i ubeleženo kao pravoslavno, a njih 95 odsto kao religiozno, a razumno je i opravdano sumnjati u tačnost ovih podataka. Postojale su mnoge tvrdnje građana da su nakon izjašnjavanja kao Srbi automatski beleženi kao pravoslavci, kao i pritisci da na praznu crtu ili u kvadratiće jednostavno „mora religija“. Cela ta izjašnjavačka gungula ima smisla, jer se na temelju ovako ogromnog broja religioznih ljudi može (pokušati) brniti ideja o većem učešću crkve u poli-

tičkim, državnim i svakodnevnim pitanjima, time potkopavajući načela sekularizma. Dakle, ideja kampanje bila je sasvim korektna i suvisla - da se nereligiozni ljudi popišu kao nereligiozni.

Međutim, problem sa slobodnim izjašnjavanjem je dvostruk. Jer, da li su izjašnjeno religiozni ljudi zaista religiozni? Čak i da je svaki militantni ateista, naoružan ostrim internet komentarima i Ričardom Dokinsom pod miškom uredno ubeležen, šta je sa ostatkom verujućeg sveta? Sociolozi religije za religioznost, a posebno za pripadnost određenoj veroispovesti, smatraju mnogo više od farbanja jaja za Uskrs i prepoznavanja Isusa iz Nazareta na renesansnoj slici. Doktrinarno, religioznih bi bilo manje od Jugoslovena. Kako glasi osma božja zapovest? Koje su svete tajne? Šta je simbol vere? Ko-

par sekularizovanih običaja, poput slava, uz jedno neodređeno verovanje ili nadu u to da tamo gore „ima nešto“. Međutim, biti „imaneštolog“ koji uživa u koljivu i sarmi nešto je sasvim drugo od bivanja religioznim. A to je samo jedno pitanje od mnogih.

Problem nije u samom popisu, jer verovatno nema boljeg načina za organizovanje cele te gužve od onog da ljudi slobodno kažu i sami sebe procene u pogledu religioznosti, etniciteta, transporta na posao, poznavanja rada na računaru i čega sve ne. Problem nastaje tek kada država ove podatke shvati preozbiljno, i na njihovom temelju razvija neku politiku. Zamislimo fabriku prezervativa koja bi muškarcima verovala na reč u pogledu veličine njihovog organa spolnog? Jedno je osluškiivati naciju u pogledu onoga

Šta je sa nekim fundamentalnim i univerzalnim uverenjima? Na primer, onim o zagrobnom životu? Uprkos ovoj temeljnoj dogmi - na sahranama se plače, a odlazak u raj bi svako od nas najradije odložio na neodređeno

ja je razlika između protodakona i protorejera? I ko je, dođavola, arhimandrit? Srećom po verujuće, doktrina takođe nije naročiti pokazatelj religioznosti. To što Salmon rodi Vooza s Rahavom, a Vooz rodi Ovida sa Rutom, a Ovid rodi Jeseja, a Jesej rodi Davida cara, a David car rodi Solomuna s Urijinicom, što bi rekao Matej, nema velike veze s tim da li neko veruje u natprirodno biće kojem se kliče bog ili ne. Jer antropolog Maret bi poručio: religija se ne misli, već pleše.

Drugim rečima, naše obredno-ritualne a ne kviz-intelektualne radnje se računaju. Ali i na ovom polju, religioznost je takođe traljava. Uz izuzetak ponešto starijih sugrađana ženskog pola, i ponekog praznika, po crkvama je promaja. Još manje se posti i ne masturbira. Želja za kućom i ženom bližnjeg svog rasprostranjene su koliko i disanje, a i lažno svedočenje se približava nacionalnom sportu. Gde, onda, tragati za religioznošću, ako ne u veroispovednoj praksi?

Šta je sa nekim fundamentalnim i univerzalnim uverenjima? Na primer, onim o zagrobnom životu? Uprkos ovoj temeljnoj dogmi - na sahranama se plače, a odlazak u raj bi svako od nas najradije odložio na neodređeno. Religioznost u ovom društvu se isuviše često svodi jedino na praktikovanje

šta želi, a nešto sasvim drugo u pogledu onoga šta misli o sebi.

Drugim rečima, ako vlast želi da se ozbiljno posveti nekakvom planiranju i politici, treba da se dohvati temeljnih, produbljenih i dobro organizovanih naučnih istraživanja o oblastima koje je interesuju. Da istinski istraži koliko građana je zaista religiozno, ume da koristi računar ili navučne pantalone ujutru bez pomoći drugih. A ne da poveruje zavrzlama sredine između svih onih „džedaja“ i „Marsovaca“ koji popis doživljavaju kao priliku za egzibicionizam svojih interesantnih opažanja o prirodi i društvu, te onih preplašenih koji, kada se ne skrivaju u podrumu, umornom popisivaču odgovaraju na društveno najpoželjniji i najprihvatljiviji mogući način.